

หนังสืออ่านง่าย

IDEA

สุดแจ่ม

สิทธิในภูมิปัญญา และ
ทรัพย์สินทางปัญญา

คู่มือ

การสร้างความรู้
ความเข้าใจเกี่ยวกับสิทธิ
โงฐมิปัญญา / ทรัพย์สินทางปัญญา
ครุฐมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญา

ภูมิปัญญา หมายถึง

องค์ความรู้ ความสามารถและทักษะของคนไทย อันเกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ เลือกสรร ประยุกต์ พัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมา เพื่อใช้แก้ปัญหาและพัฒนาวิถีชีวิตของคนไทยให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและเหมาะสมกับยุคสมัย ซึ่งรวมถึงงานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีอยู่ในท้องถิ่นของประเทศไทย

ลักษณะของภูมิปัญญาไทย แบ่งออกเป็น 7 ลักษณะ

1. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเป็นทั้งความรู้ ทักษะ ความเชื่อ และพฤติกรรม
2. ภูมิปัญญาไทยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคน คนกับธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติ
3. ภูมิปัญญาไทยเป็นองค์รวมหรือกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิตของคน
4. ภูมิปัญญาไทยเป็นเรื่องของการแก้ปัญหา การจัดการ การปรับตัวและการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคล ชุมชน และสังคม
5. ภูมิปัญญาไทยเป็นพื้นฐานสำคัญในการมองชีวิต เป็นพื้นฐานความรู้ในเรื่องต่างๆ
6. ภูมิปัญญาไทยมีลักษณะเฉพาะ หรือมีเอกลักษณ์ในตัวเอง
7. ภูมิปัญญาไทยมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อการปรับสมดุลในพัฒนาการทางสังคม

ภูมิปัญญาแบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. องค์ความรู้ของกลุ่มบุคคลหรือบุคคลในท้องถิ่นที่คิดค้นขึ้นมาเพื่อการดำรงชีวิต เช่น การผลิตอาหารและเครื่องดื่ม การผลิตผลิตภัณฑ์จากวัสดุเหลือใช้ การผลิตผลิตภัณฑ์จากไม้ หิน โลหะ แก้ว เซรามิก ดินเผา เครื่องหนัง

2. งานศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เรื่องเล่าพื้นบ้าน กวีนิพนธ์พื้นบ้าน เพลงพื้นบ้าน ดนตรีพื้นบ้าน การฟ้อนรำพื้นบ้าน ละครพื้นบ้าน จิตกรรมพื้นบ้าน ประติมากรรมพื้นบ้าน หัตถกรรมพื้นบ้าน เครื่องแต่งกายพื้นบ้าน และสิ่งทอพื้นบ้าน

ทรัพย์สิน

ทางปัญญา

ทรัพย์สินทางปัญญา หมายถึง ผลงาน อันเกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งทรัพย์สินทางปัญญาเป็นทรัพย์สิน อีกประเภทหนึ่ง นอกเหนือจากสังหาริมทรัพย์ และอสังหาริมทรัพย์

ลักษณะเฉพาะของทรัพย์สินทางปัญญา

1. ทรัพย์สินที่ไม่มีรูปร่าง ไม่สามารถจับต้องได้ ยากที่จะครอบครอง
2. ข้อมูลหรือสารสนเทศ ไม่สามารถกีดกันบุคคลอื่นในการใช้ประโยชน์ได้จะแฝงอยู่ในตัวสินค้าหรือบริการ
3. สิทธิผูกขาดกฎหมาย เป็นการให้สิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการใช้ประโยชน์
4. สามารถใช้ประโยชน์พร้อมกันหลายคนในเวลาเดียวกันบุคคลหนึ่งใช้ประโยชน์อยู่ บุคคลอื่นก็ยังสามารถใช้ได้

คุณสมบัติพิเศษของทรัพย์สินทางปัญญา

1. ใช้ได้หลายรูปแบบ ปรับเปลี่ยนสภาพได้ตามความเหมาะสม
2. เคลื่อนย้ายได้สะดวก ไม่มีข้อจำกัดเรื่องสถานที่การใช้ประโยชน์
3. ใช้ไม่หมด สามารถใช้แล้วใช้อีกได้
4. ปรับสภาพกับการแข่งขันได้เร็ว สามารถพัฒนาการหลีกเลี่ยงได้
5. มีมูลค่าสูง หากได้รับการบริหารที่ดี

การยื่นคำขอจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา เป็นการยื่นผลงานอันเกิดจากการประดิษฐ์ คิดค้น หรือสร้างสรรค์ของมนุษย์ ซึ่งเน้นที่ผลผลิตของสติปัญญาและความชำนาญ โดยไม่คำนึงถึงชนิดของการสร้างสรรค์หรือวิธีการในการแสดงออก ทรัพย์สินทางปัญญาอาจแสดงออกในรูปแบบของสิ่งที่จับต้องได้ เช่น สินค้าต่าง ๆ หรือในรูปของสิ่งที่จับต้องไม่ได้ เช่น บริการ แนวคิดในการดำเนินธุรกิจ กรรมวิธีการผลิตทางอุตสาหกรรม เป็นต้น

ทรัพย์สินทาง

อุตสาหกรรม

สิทธิบัตร (Patent)

หนังสือสำคัญที่รัฐออกให้เพื่อคุ้มครองการประดิษฐ์ (Invention) หรือการออกแบบผลิตภัณฑ์ (Industrial Design) ที่มีลักษณะตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ สิทธิบัตรการประดิษฐ์ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ และอนุสิทธิบัตร

เครื่องหมายการค้า (Trademark)

เครื่องหมาย สัญลักษณ์ หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการ แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

♥ เครื่องหมายการค้า (Trademark)

♥ เครื่องหมายบริการ (Service Mark)

♥ เครื่องหมายรับรอง (Certification Mark)

♥ เครื่องหมายร่วม (Collective Mark)

ความลับทางการค้า (Trade Secret)

ข้อมูลการค้าที่ยังไม่เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปโดยเป็นข้อมูลที่มีมูลค่าในเชิงพาณิชย์เนื่องจากข้อมูลนั้นเป็นความลับ และมีการดำเนินการตามสมควรเพื่อทำให้ข้อมูลนั้นปกปิดเป็นความลับ

แบบผังภูมิของวงจรรวม (Layout-Design of Integrated Circuits)

แบบแผนผังหรือภาพที่ทำขึ้น ไม่ว่าจะปรากฏในรูปแบบหรือวิธีใดเพื่อแสดงถึงการจัดวางหรือการเชื่อมต่อของวงจรรวมไฟฟ้า เช่น ตัวนำไฟฟ้า หรือตัวต้านทาน เป็นต้น

สิ่งบ่งชี้ทางภูมิศาสตร์ (Geographical Indications)

ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสิ่งอื่นใดที่ใช้เรียกหรือ ใช้แทนแหล่งภูมิศาสตร์และสามารถบ่งบอกว่าสินค้าที่เกิดจากแหล่งภูมิศาสตร์นั้น เป็นสินค้าที่มีคุณภาพ ชื่อเสียง หรือคุณลักษณะเฉพาะของแหล่งภูมิศาสตร์ดังกล่าว เช่น ข้าวหอมมะลิทุ่งกุลาร้องไห้ ผ้าไหมยกดอกลำพูน ส้มโอขาวใหญ่ นครชัยศรี ไข่เค็มไชยา เป็นต้น องค์กรอื่นใดของรัฐ หรือเอกชน เช่น ตราช้างของบริษัท ปูนซีเมนต์ไทย จำกัด (มหาชน) เป็นต้น

ลิขสิทธิ์ (Copyright)

หมายถึง สิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ที่จะกระทำการใด ๆ เกี่ยวกับงานที่ ผู้สร้างสรรค์ได้ทำขึ้นตามประเภทลิขสิทธิ์ที่กฎหมายกำหนด ได้แก่ งานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม สอตกศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ หรืองานอื่นใด ในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ ไม่ว่าจะงานดังกล่าวจะแสดงออกโดยวิธี หรือรูปแบบใด นอกจากนั้น กฎหมายลิขสิทธิ์ยังให้ความคุ้มครองถึงสิทธินักแสดงด้วย

การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่ครอบคลุมถึงความคิดหรือขั้นตอน กรรมวิธีหรือระบบหรือวิธีใช้หรือวิธีทำงานหรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์หรือคณิตศาสตร์

เครื่องหมายการค้า คืออะไร ???

เครื่องหมายการค้า

เครื่องหมายหรือสัญลักษณ์หรือตราที่ใช้กับสินค้าหรือบริการ ซึ่งเครื่องหมายที่ให้คุ้มครองตาม พระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า พ.ศ. 2534 แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2543 และพระราชบัญญัติเครื่องหมายการค้า (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2559

มี 4 ประเภท ดังต่อไปนี้

1

เครื่องหมายการค้า (TRADE MARK)

คือ เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าเพื่อแสดงว่าสินค้าที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างกับสินค้าที่ใช้เครื่องหมายการค้าของบุคคลอื่น เช่น บรีส มาม่า กระทิงแดง เป็นต้น

2

เครื่องหมายบริการ (SERVICE MARK)

คือ เครื่องหมายที่ใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับบริการ เพื่อแสดงว่าบริการที่ใช้เครื่องหมายนั้นแตกต่างกับบริการที่ใช้เครื่องหมายบริการของบุคคลอื่น เช่น เครื่องหมายสายการบิน ธนาคาร โรงแรม เป็นต้น

3

เครื่องหมายรับรอง (CERTIFICATION MARK)

คือ เครื่องหมายที่เจ้าของเครื่องหมายรับรองหรือจะใช้เป็นที่หมายหรือเกี่ยวข้องกับสินค้าหรือบริการของบุคคลอื่น เมื่อเป็นการรับรองคุณภาพของสินค้า หรือบริการนั้น เช่น เซลล์ชวนชิม แม่ช้อยนางรำ ฮาลาล (HALAL) เป็นต้น

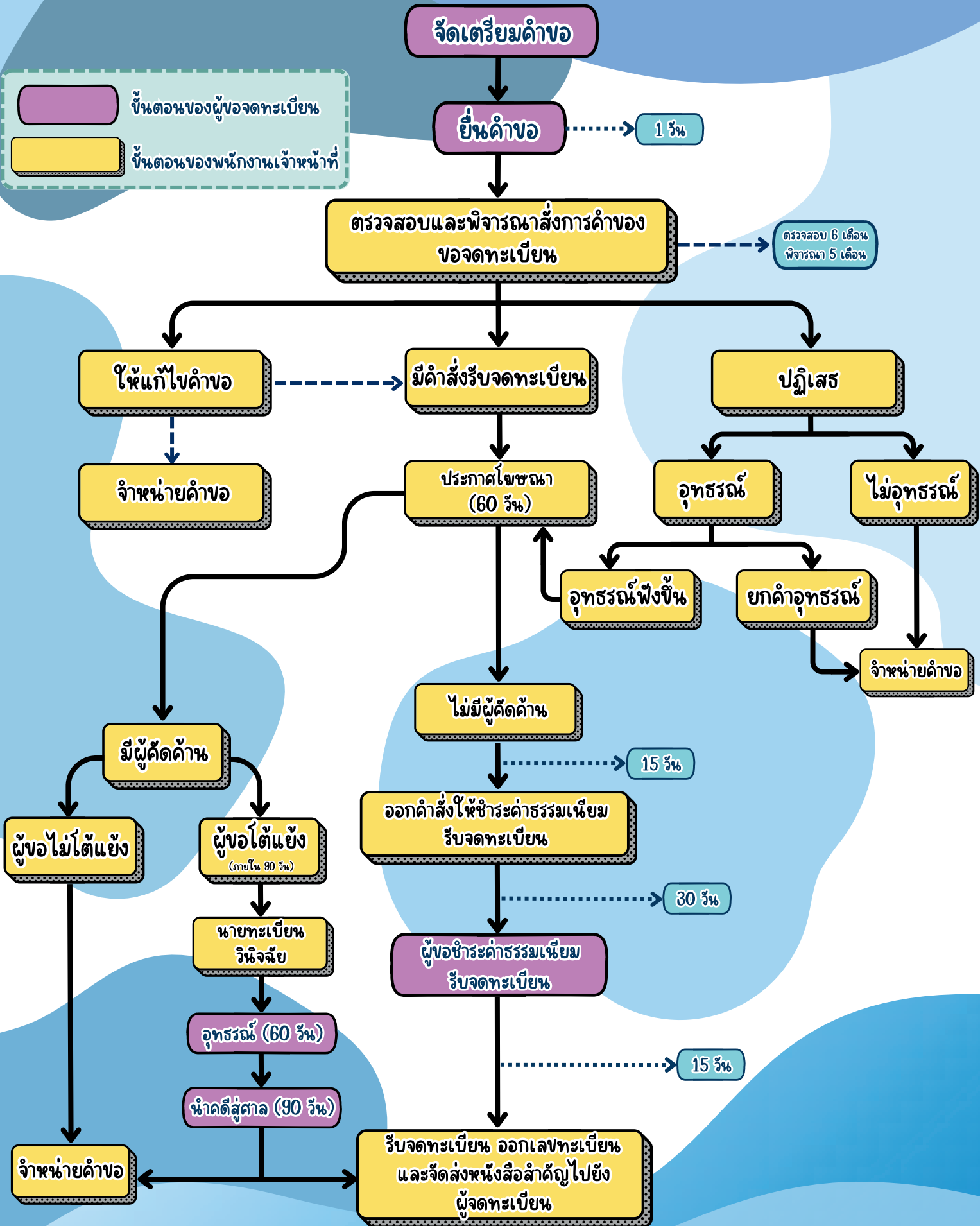
4

เครื่องหมายร่วม (COLLECTIVE MARK)

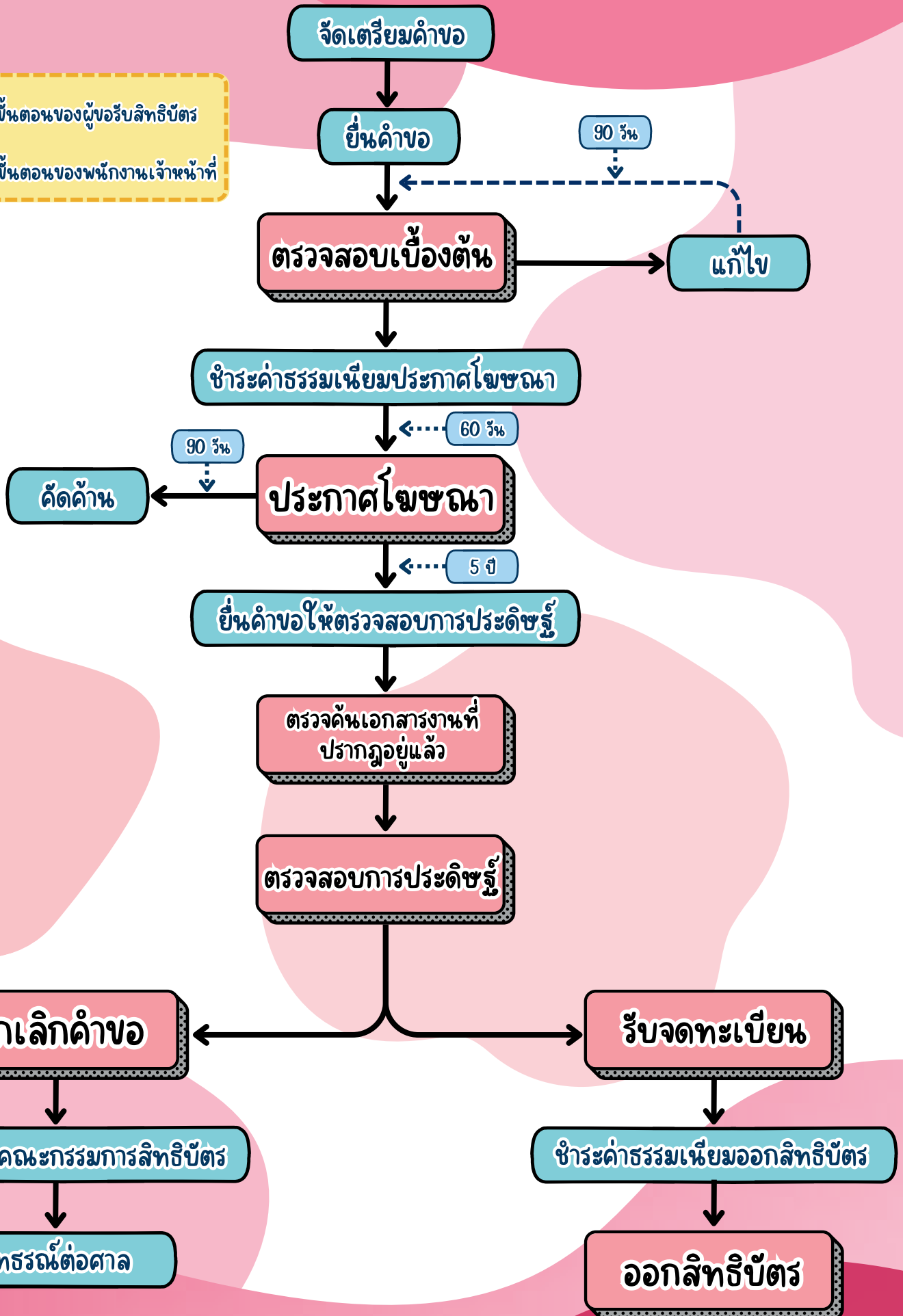
คือ เครื่องหมายการค้าหรือเครื่องหมายบริการที่ใช้โดยบริษัทหรือวิสาหกิจในกลุ่มเดียวกัน หรือโดยสมาชิกของสมาคม กลุ่มบุคคล หรือองค์กรอื่นใดของรัฐหรือเอกชน เช่น ตราช้างของบริษัท ปูนซิเมนต์ไทย จำกัด เป็นต้น

ขั้นตอนการจดทะเบียนเครื่องหมายการค้า

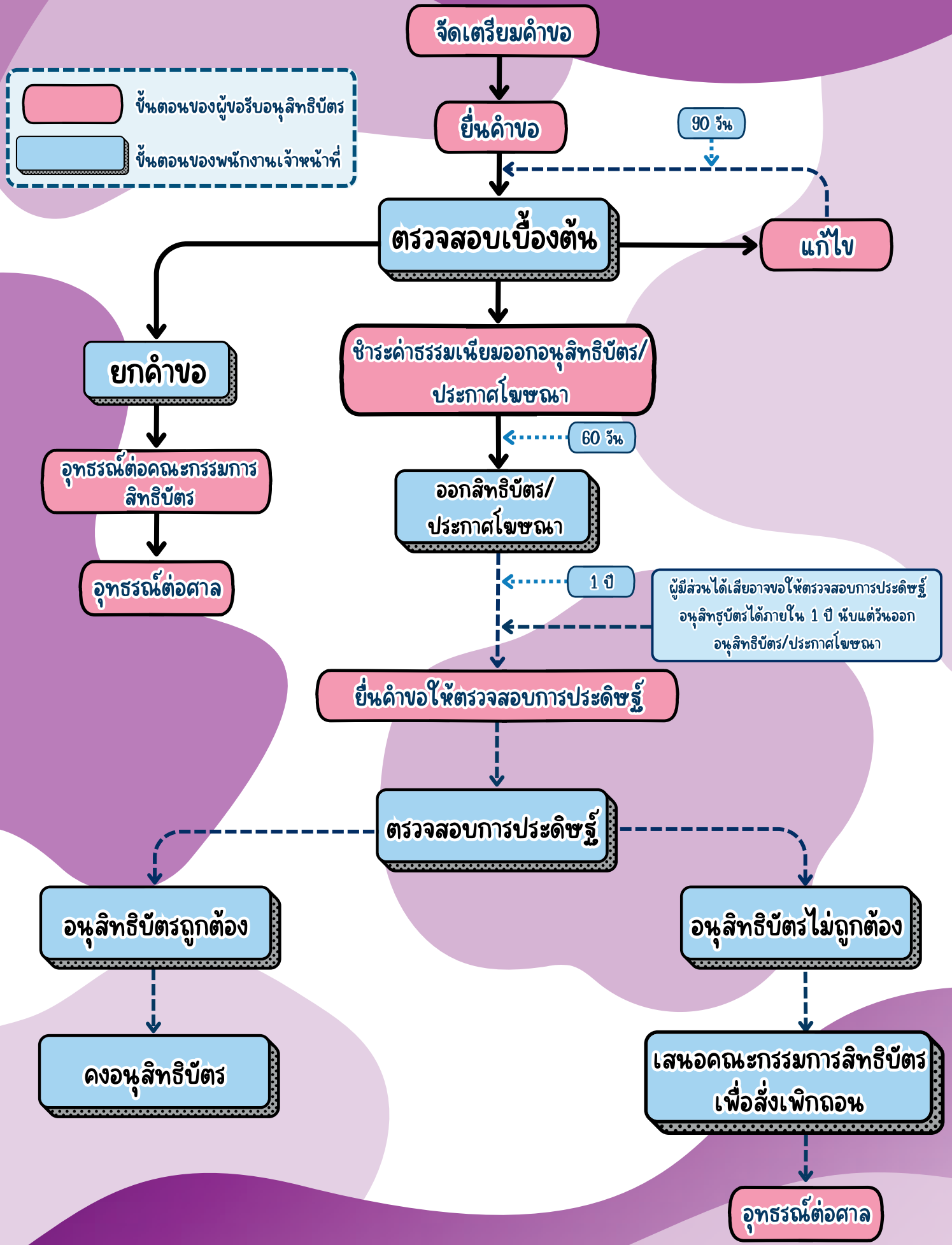
 ขั้นตอนของผู้จดทะเบียน
 ขั้นตอนของพนักงานเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนการดำเนินการขอรับสิทธิบัตร

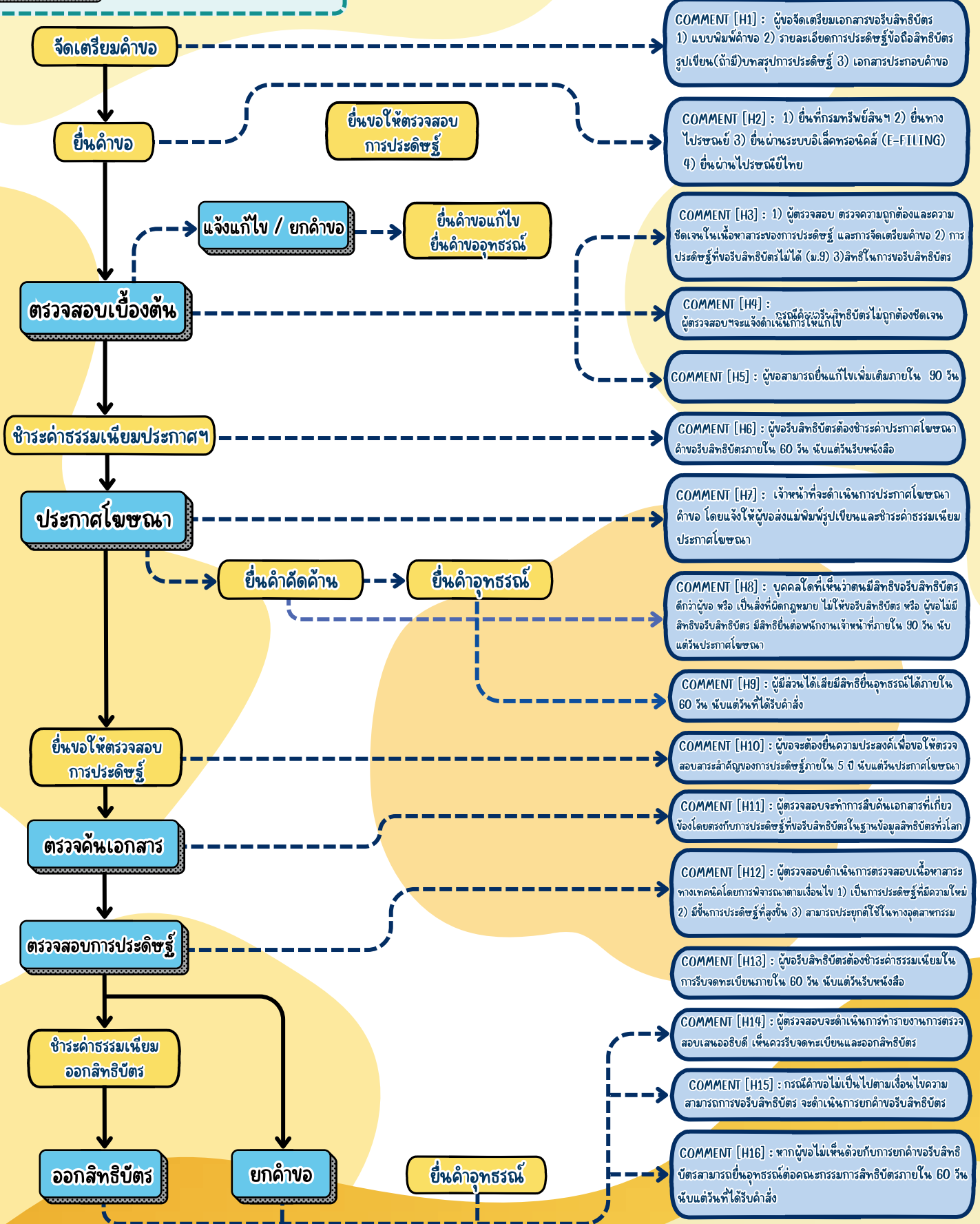
ขั้นตอนการดำเนินการขอรับอนุสิทธิบัตร

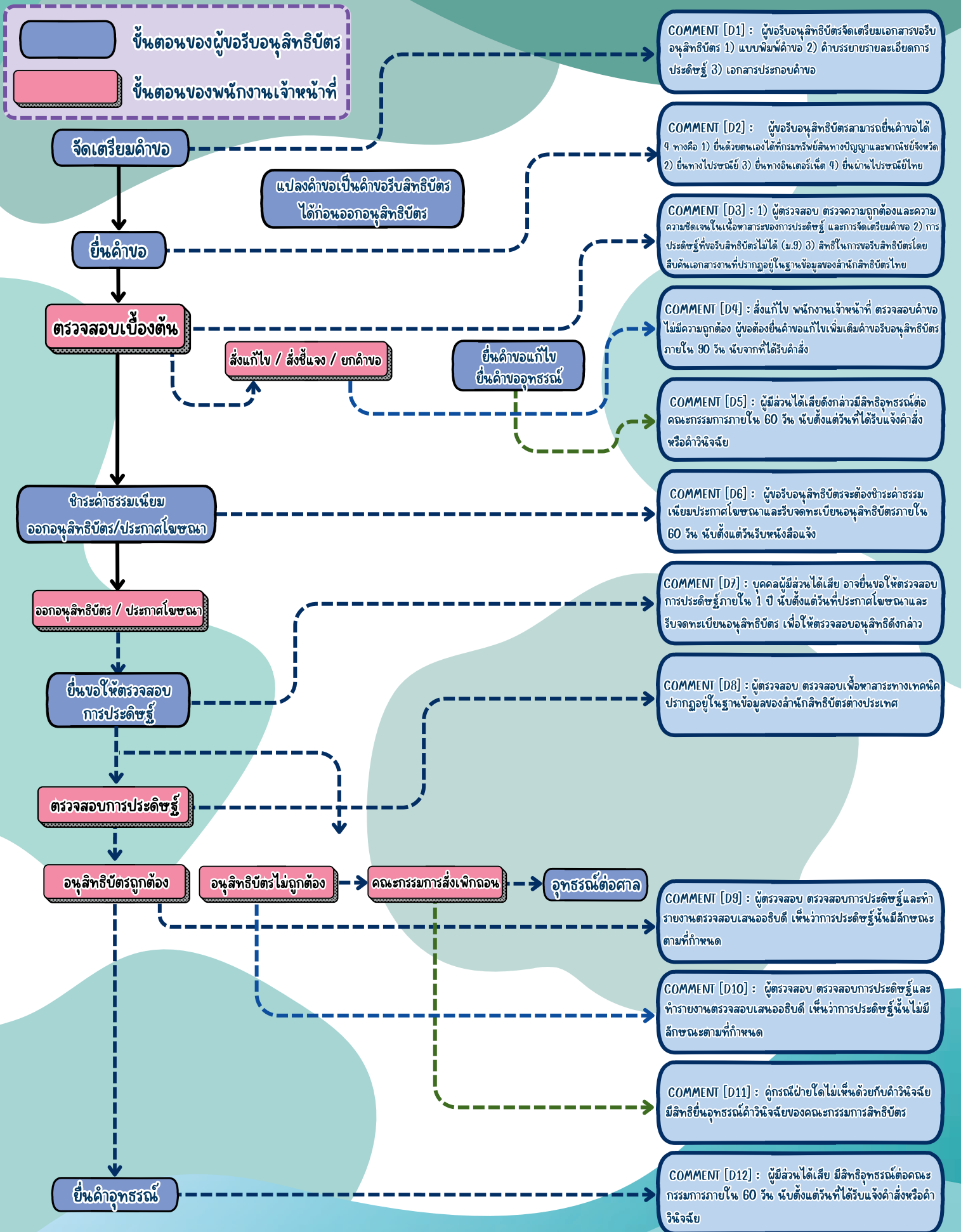
ขั้นตอนการตรวจสอบคำขอสิทธิบัตรการประดิษฐ์

ขั้นตอนของผู้รับสิทธิบัตร

ขั้นตอนของพนักงานเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนการตรวจสอบคำขออนุสิทธิบัตร

DESIGN PATENT

DESIGN PATENT

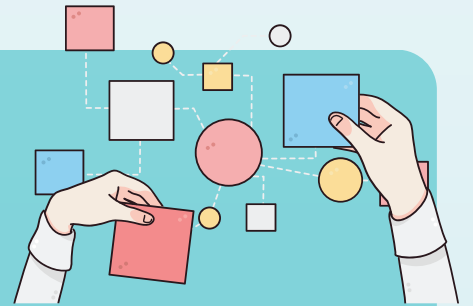
ความรู้ด้านสิทธิบัตร
การออกแบบผลิตภัณฑ์

การออกแบบผลิตภัณฑ์

คือ PRODUCT DESIGN ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปร่างภายนอกของแบบผลิตภัณฑ์ หรือสีของแบบผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างไปจากเดิมหรือองค์ประกอบของลวดลาย แบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ ได้แก่

1. แบบผลิตภัณฑ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้ว

2. แบบผลิตภัณฑ์ที่เปิดเผยแพร่สาระสำคัญไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันยื่นคำขอฯ

3. แบบผลิตภัณฑ์ที่ประกาศโฆษณามาก่อนวันยื่นคำขอฯ

4. แบบผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกับ (1) - (3)

การออกแบบผลิตภัณฑ์คืออะไร ???

PRODUCT DESIGNING

ความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปร่างภายนอกของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบลวดลาย หรือสีของผลิตภัณฑ์ที่แตกต่างไปจากเดิม

การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอสิทธิบัตร **ไม่ได้ !!**

CLICK
PREVIEW

1

แบบผลิตภัณฑ์ที่ไม่ใช่เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

1.1 แบบผลิตภัณฑ์ที่มีหรือใช้แพร์หลายอยู่แล้ว

ก่อนวันยื่นขอรับความคุ้มครอง

1.2 แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพ สาระสำคัญ

หรือรายละเอียดในเอกสาร หรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันยื่นขอรับสิทธิบัตร ทั้งนี้ไม่รวมถึงการเปิดเผยต่อสาธารณชน เช่น การนำแบบผลิตภัณฑ์ออกแสดงในนิทรรศการ หรือการประชุมวิชาการ งานแสดงของทางราชการ ภายใน 12 เดือน

1.3 แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการประกาศโฆษณามาก่อน

คือเคยมีการยื่นขอรับสิทธิบัตรในประเทศไทย และได้มีการพิมพ์ประกาศโฆษณาอยู่แล้วก่อนวันยื่นขอรับความคุ้มครอง

1.4 แบบผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์ประเภทที่ (1.1) - (1.3)

หากมองเห็นได้ว่าเป็นการเลียนแบบ คือแบบผลิตภัณฑ์ที่แม้จะไม่เหมือนกับแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้วทุกประการ แต่มีสาระสำคัญเหมือนหรือคล้ายกันมากให้ถือว่าไม่ใช่การออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

CLICK
PREVIEW

2

แบบผลิตภัณฑ์ที่มีลักษณะขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

CLICK
PREVIEW

3

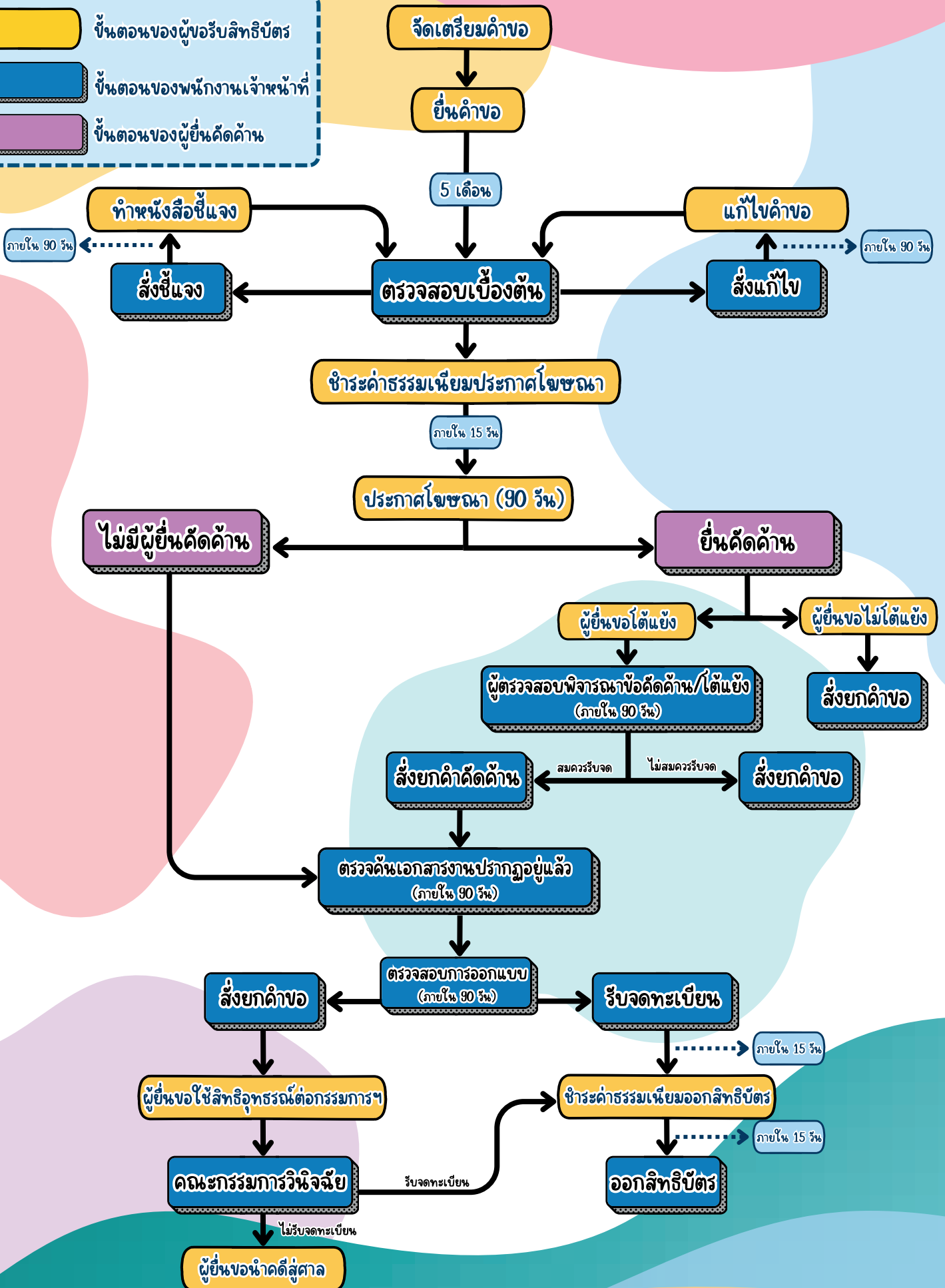
แบบผลิตภัณฑ์ที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา

ขั้นตอนการดำเนินการขอรับสิทธิบัตรออกแบบ

ขั้นตอนของผู้ขอรับสิทธิบัตร

ขั้นตอนของพนักงานเจ้าหน้าที่

ขั้นตอนของผู้ยื่นคัดค้าน

การพัฒนาต่อยอดภูมิปัญญาไทย เข้าสู่การคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา โดยแบ่งเป็น 9 ด้าน ดังนี้

ด้านเกษตรกรรม

ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม

ด้านการแพทย์แผนไทย

ด้านศิลปกรรม

ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

ด้านโภชนาการ

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

ด้านภาษาและวรรณกรรม

ด้านเกษตรกรรม

หมายถึง ความสามารถผสมผสานความรู้ ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี การต่อยอดเข้าสู่ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญา

1. สิทธิบัตรการประดิษฐ์

ผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาหรือปรับปรุงองค์ประกอบ โครงสร้างหรือกลไกที่ใช้ในการเกษตรที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น เช่น เครื่องหยอดเมล็ดพันธุ์แทนการหยอดด้วยมือ บัญชีนวัตกรรมที่มีส่วนผสมใหม่ เป็นต้น
กรรมวิธี มีการพัฒนาวิธีการผลิต การใช้ การเก็บรักษาหรือปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น เช่น วิธีการปลูกพืช กระบวนการและช่วงเวลาในการให้น้ำพืช ช่วงเวลาในการเก็บผลผลิต กรรมวิธีในการเก็บผลผลิต เป็นต้น

2. ความลับทางการค้า

คุ้มครองข้อมูลทางการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไปหรือเข้าถึงไม่ได้โดยง่าย และสามารถใช้ประโยชน์ในทางการค้าได้เนื่องจากการเป็นความลับ เช่น ช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือดีที่สุดในการเก็บผลผลิตทางการเกษตรและนำไปใช้ประโยชน์ได้ดีที่สุด ขั้นตอนในการให้น้ำทางการเกษตรที่เหมาะสมที่สุด ประหยัดและให้ผลดี เป็นต้น

3. ลิขสิทธิ์

ในการจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการทำเกษตร และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทงานวรรณกรรม

ด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม

หมายถึง การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ในการแปรรูปผลผลิต

1 **สิทธิบัตรการประดิษฐ์** ผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาหรือปรับปรุงองค์ประกอบ โครงสร้างหรือกลไกที่ใช้ในการเกษตรที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น เช่น พัฒนาที่ทอผ้าให้มีขนาดเล็ก ลง ทอได้ง่ายหรือไม่ยุ่งยาก การนำพืชต่างๆ ผสมตามสัดส่วนแล้วมาต้มหรือสกัดให้เป็นสีสำหรับ ย้อมผ้า เป็นต้น

กรรมวิธี มีการพัฒนาวิธีการผลิต การใช้ การเก็บรักษาหรือปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น เช่น วิธีการเลี้ยงไหมโดยกำหนดช่วงเวลาการให้อาหารเป็นช่วงๆ เพื่อให้ไหมมีคุณภาพดีขึ้น ปรับปรุงภาค เลี้ยงไหมให้มีขนาดที่เหมาะสม หรือกรรมวิธีในการคัดตัวไหม กำหนดอุณหภูมิที่เหมาะสมสำหรับการสาวไหม เป็นต้น

2 **สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์** คุ้มครองความคิดสร้างสรรค์ เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะภายนอก หมายถึง รูปร่าง ลวดลายหรือสีล้น เช่น การออกแบบ ลายผ้าไทย การออกแบบผ้าทอกะเหรี่ยง การออกแบบที่กระตุก

3 **ความลับทางการค้า** คุ้มครองความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะ ภายนอก หมายถึง รูปร่าง ลวดลายหรือสีล้น เช่น การออกแบบลายผ้าไทย การออกแบบ ผ้าทอกะเหรี่ยง การออกแบบที่กระตุก

4 **ลิขสิทธิ์** ในการจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการออกแบบลายผ้า วิธีการทอผ้า หรือ ลายผ้าที่ทอหรือ งานปั้นออกมาเป็นชิ้นงานโดยใช้จินตนาการ และจัดทำเป็นลายลักษณ์ อักษร จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทงานวรรณกรรม งานศิลปกรรม หรืองาน ประติมากรรม

ด้านการ

แพทย์แผนไทย

หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพคนในชุมชน

1.

สิทธิบัตรการประดิษฐ์

ผลิตภัณฑ์ มีการพัฒนาหรือปรับปรุงองค์ประกอบ โครงสร้างหรือกลไกที่ใช้ในการป้องกันหรือรักษาที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น เช่น การพัฒนาเครื่องดึงหลัง แบบพกพาโดยไม่ต้องใช้เตียง ไม่นวดแบบลูกกลิ้ง ยาสมุนไพรรักษาโรคต่างๆ ลูกประคบจากส่วนผสมของสมุนไพร เป็นต้น

กรรมวิธี มีการพัฒนาวิธีการผลิต การใช้ การเก็บรักษาหรือปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น เช่น การกดจุดหรือการนวดรักษาโรคอัมพาตหรืออัมพฤกษ์ เป็นต้น

2.

สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

คุ้มครองความคิดสร้างสรรค์เกี่ยวกับรูปร่างลักษณะภายนอก หมายถึง รูปร่าง ลวดลายหรือสีสันทัน เช่น ออกแบบไม่นวดแบบลูกกลิ้งให้มีรูปร่างสวยงามและหรือมีสีสันทันแปลกใหม่ เป็นต้น

3.

ความลับทางการค้า

คุ้มครองข้อมูลทางการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไปหรือเข้าถึงไม่ได้โดยง่าย และสามารถใช้ประโยชน์ในทางการค้าได้เนื่องจากการเป็นความลับ เช่น วิธีการกดจุดหรือนวดตามตำแหน่งต่างๆ บนร่างกายเพื่อป้องกันหรือรักษาหรือบรรเทาอาการของโรคบางประเภท เป็นต้น

4.

ลิขสิทธิ์

ในการจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับส่วนผสมของยาสมุนไพร กรรมวิธีการป้องกันหรือรักษาหรือบรรเทาอาการต่างๆหรือการผลิตอุปกรณ์ไม่นวดหรือไม้กดจุด และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษรหรือมีการบันทึกเป็นรูปภาพไว้ จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทงานวรรณกรรม งานศิลปกรรม หรืองานประติมากรรมหรืองานภาพถ่าย

ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

หมายถึง ความสามารถในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ลิขสิทธิ์

ในการจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่วนใหญ่จะเป็นการสอนหรือการอบรม และอาจมีการบันทึกเป็นรูปภาพ จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทงานวรรณกรรม หรืองานภาพถ่าย

ด้านกองทุนและธุรกิจชุมชน

หมายถึง ความสามารถในการด้านการสะสมและบริหารกองทุน และสวัสดิการชุมชน

ลิขสิทธิ์

ในการจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการบริหารจัดการกองทุนและธุรกิจชุมชนเน้นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิตของพื้นบ้าน โดยนำภูมิปัญญาในสาขาต่างๆ มาสร้างรายได้ ลดหนี้ ลดรายจ่าย ออมเพื่อการแก้ไขสร้างอาชีพและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และอาจมีการบันทึกเป็นรูปภาพ จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทงานวรรณกรรม หรืองานภาพถ่าย

ด้านศิลปกรรม

หมายถึง ความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานด้านศิลปะ

ลิขสิทธิ์

กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ 9 ประเภทตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่

• งานวรรณกรรม เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ คำปราศรัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์

• งานนาฏกรรม เช่น งานที่เกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว รวมถึงการแสดงโดยวิธีใดด้วย

• งานศิลปกรรม เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม ภาพพิมพ์ งานสถาปัตยกรรม ภาพถ่าย ภาพประกอบ หรืองานสร้างสรรค์รูปทรงสามมิติเกี่ยวกับภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์ งานศิลปะประยุกต์ ซึ่งรวมถึงภาพถ่าย และแผนผังของงานดังกล่าวด้วย

• งานดนตรีกรรม เช่น คำร้อง ทำนอง การเรียบเรียงเสียงประสานรวมถึงโน้ตเพลงที่แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว

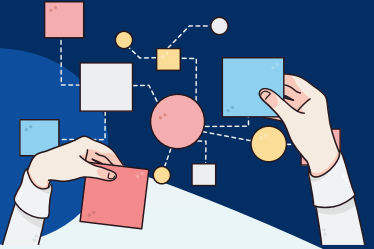
• งานสิ่งบันทึกเสียง เช่น เทปเพลง แผ่นคอมแพคดิสก์ (ซีดี) ที่บันทึกข้อมูลเสียง ทั้งนี้ไม่รวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์ หรือเสียงประกอบโสตทัศนวัสดุอย่างอื่น

• งานโสตทัศนวัสดุ เช่น วีดิโอเทป วีซีดี ดีวีดี แผ่นเลเซอร์ดิสก์ที่บันทึกข้อมูลประกอบด้วยลำดับของภาพหรือภาพและเสียงอันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก

• งานภาพยนตร์ เช่น ภาพยนตร์ รวมทั้งเสียงประกอบของภาพยนตร์นั้นด้วย (ถ้ามี)

• งานแพร่เสียงแพร่ภาพ เช่น การกระจายเสียงวิทยุ การแพร่เสียง หรือภาพทางโทรทัศน์

• งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

ด้านภาษาและ วรรณกรรม

หมายถึง

ความสามารถในการอนุรักษ์และสร้างสรรค์
ผลงานด้านภาษา

- 1. ลิขสิทธิ์** ครุภูมิปัญญาไทยด้านภาษาและวรรณกรรมส่วนใหญ่จะได้รับการคุ้มครองในงานวรรณกรรม อาจจะเป็นหนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ คำปราศรัย เช่น บทร้อยแก้ว ร้อยกรอง เพื่อถ่ายทอดความรู้ต่างๆ ให้แก่เยาวชน ชุมชนและประชาชน อันเป็นการสร้างความเข้าใจและปลูกจิตสำนึกในการอนุรักษ์ หวงแหน สืบสานภาษาและวรรณกรรมไทย

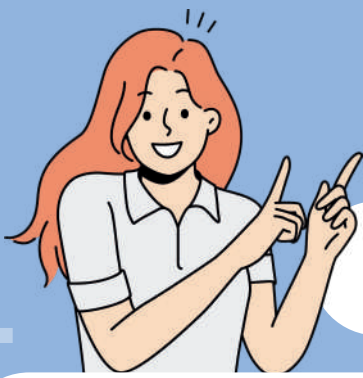
ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี

หมายถึง

ความสามารถในการประยุกต์และปรับใช้หลัก
ธรรมทางศาสนา ปรัชญา ความเชื่อ และประเพณี

- 1. ลิขสิทธิ์** กฎหมายลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองแก่งานสร้างสรรค์ 9 ประเภทตามที่กฎหมายกำหนด ได้แก่
 - งานวรรณกรรม เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งเขียน สิ่งพิมพ์ คำปราศรัย โปรแกรมคอมพิวเตอร์
 - งานนาฏกรรม เช่น งานที่เกี่ยวกับการรำ การเต้น การทำท่า หรือการแสดงประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว รวมถึงการแสดงโดยวิธีใดด้วย
 - งานศิลปกรรม เช่น งานจิตรกรรม งานประติมากรรม ภาพพิมพ์ งานสถาปัตยกรรม ภาพถ่าย ภาพประกอบ หรืองานสร้างสรรค์รูปทรงสามมิติเกี่ยวกับภูมิประเทศ หรือวิทยาศาสตร์ งานศิลปะประยุกต์ ซึ่งรวมถึงภาพถ่ายและแผนผังของงานดังกล่าวด้วย
 - งานดนตรีกรรม เช่น คำร้อง ทำนอง การเรียบเรียงเสียงประสานรวมถึงโน้ตเพลงที่แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว
 - งานสิ่งบันทึกเสียง เช่น เทปเพลง แผ่นคอมแพ็คดิสก์ (ซีดี) ที่บันทึกข้อมูลเสียง ทั้งนี้ไม่รวมถึงเสียงประกอบภาพยนตร์ หรือเสียงประกอบโสตทัศนวัสดุอย่างอื่น
 - งานโสตทัศนวัสดุ เช่น วีดีโอเทป วีซีดี ดีวีดี แผ่นเลเซอร์ดิสก์ที่บันทึกข้อมูลประกอบด้วยลำดับของภาพหรือภาพและเสียงอันสามารถที่จะนำมาเล่นซ้ำได้อีก
 - งานภาพยนตร์ เช่น ภาพยนตร์ รวมทั้งเสียงประกอบของภาพยนตร์นั้นด้วย (ถ้ามี)
 - งานแพร่เสียงแพร่ภาพ เช่น การกระจายเสียงวิทยุ การแพร่เสียง หรือภาพทางโทรทัศน์
 - งานอื่นใดในแผนกวรรณคดี แผนกวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

ด้านโภชนาการ

หมายถึง ความสามารถในการเลือกสรร
ประติษฐ์ และปรุงแต่งอาหารและยา

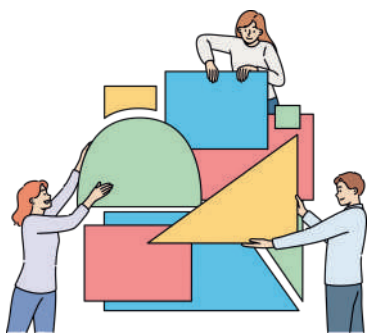
สิทธิบัตรการประติษฐ์

ผลิตภัณฑ์ที่มีการพัฒนาหรือปรับปรุงองค์ประกอบ โครงสร้าง หรือกลไกที่ใช้ในด้านโภชนาการที่มีอยู่เดิมให้ดีขึ้น เช่น สูตรที่มีส่วนผสมของวัตถุดิบหรือเครื่องปรุงที่มีลักษณะแปลก แตกต่าง ใหม่ และหรือมีส่วนที่เหมาะสมหรือดีที่สุด เป็นต้น

กรรมวิธี มีการพัฒนาวิธีการผลิต การใช้ การเก็บรักษาหรือปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้น เช่น วิธีการหรือขั้นตอนของปรุงอาหาร อย่างเป็นลำดับที่มีผลต่อรสชาติ เป็นต้น

ความลับทางการค้า

คุ้มครองข้อมูลทางการค้าซึ่งยังไม่รู้จักกันโดยทั่วไปหรือเข้าถึงไม่ได้โดยง่าย และสามารถใช้ประโยชน์ในทางการค้าได้เนื่องจากการเป็นความลับ เช่น เคล็ดลับในการปรุงอาหารให้อร่อย โดยอาจมีวัตถุดิบพิเศษที่เป็นความลับ เมื่อผสมลงไปจะทำให้ให้อร่อยมีรสชาติดีขึ้น และคนที่รับประทานก็ไม่สามารถรู้ว่าเป็นวัตถุดิบอะไร เป็นต้น

ลิขสิทธิ์

ในการจดบันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับการปรุงอาหารหรือยา และจัดทำเป็นลายลักษณ์อักษร เช่น หนังสือสูตรและวิธีทำอาหารแบบง่ายๆ หรือตำรับยาแผนแผนไทย จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์ ประเภทงานวรรณกรรม อนึ่ง การนำภูมิปัญญาไทยด้าน

ต่างๆ มาศึกษา วิจัย พัฒนาและต่อยอดเพื่อเข้าสู่ระบบการคุ้มครองทรัพย์สินทางปัญญาที่ได้จัดทำขึ้นนี้ เป็นการยกตัวอย่างเท่านั้น เนื่องจากทั้งภูมิปัญญาไทยและทรัพย์สินทางปัญญามีรายละเอียดและข้อมูลอีกจำนวนมาก และเงื่อนไขในการคุ้มครองในแต่ละประเภทก็มีความแตกต่างกันตามที่กฎหมายใช้บังคับ ดังนั้น การเข้าสู่การคุ้มครองจำต้องศึกษาและหาความรู้เป็นกรณีๆ ไป เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่องานที่พัฒนาและต่อยอดดังกล่าว

การแนะนำ ให้แนวทาง หรือให้ตัวอย่างกับสถานศึกษา

การสร้างสื่อการเรียนการสอน โดยเริ่มต้นจากความรู้จากภูมิปัญญา ให้มีการอนุรักษ์แบบดั้งเดิมหรือเหมือนต้นฉบับไว้เพื่อรักษาให้ภูมิปัญญายังคงอยู่ แต่เพื่อให้ผู้ที่ สืบทอดสามารถเลี้ยงตัวเองได้ จำเป็นต้องพัฒนาต่อยอดจากภูมิปัญญาหรือพันธุกรรมพืชที่มีอยู่ในท้องถิ่น ให้มีความใหม่ แปรลก แยกต่าง และใช้ประโยชน์ได้มากขึ้น ซึ่งอาจจะเข้าข่ายเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทใดประเภทหนึ่ง เช่น สิทธิบัตรการประดิษฐ์ สิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ความลับทางการค้า ลิขสิทธิ์ เป็นต้น เช่น โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี มีการนำพืชที่เป็นเส้นใยมาผสมเป็นเยื่อกระดาษ ทำให้มีคุณสมบัติเหนียวหรือยืดหยุ่นมากขึ้น และได้ค้นพืชหรือวิธีต่างๆ เพื่อให้สิ่งที่ประดิษฐ์คิดค้นมีคุณภาพดีขึ้น คือ การแก้ไขพันธุกรรมในเชิงเทคนิค หากทำได้ก็มีโอกาสเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือกระบวนการที่อาจจะจดสิทธิบัตรการประดิษฐ์ได้ นอกจากนี้ ในการดำเนินการ หากได้มีการจดบันทึกไว้เป็นเรื่องเป็นราวหรือเป็นเล่มก็จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์

ทั้งนี้ หากได้มีการประสานงานกับนักวิจัยของมหาวิทยาลัย จะสามารถนำงานที่นักเรียนและอาจารย์ในระดับมัธยมศึกษาดำเนินการไว้เป็นเบื้องต้น จะเป็นโอกาสให้มหาวิทยาลัยทำการวิจัยต่อยอด แนวคิดที่จะเริ่มต้นตั้งแต่ต้นนักเรียนประถมศึกษาหรือมัธยมศึกษาค้นคว้าและค้นคิด โดยมีพืชหรือภูมิปัญญาจากแหล่งรอบๆ บริเวณที่เป็นสถานศึกษามาทำเป็นโครงการสำเร็จในเบื้องต้นก่อน ส่งต่อให้นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาหรือวิศวะหรือสังเคราะห์และให้นักวิจัยมืออาชีพวิจัยและพัฒนาต่อยอดจนสามารถเป็นผลิตภัณฑ์หรือกระบวนการหรือกรรมวิธีที่ใหม่และมีขั้นการประดิษฐ์ที่สูงขึ้นก็ได้ อันจะนำไปสู่การคุ้มครองตามประเภทของทรัพย์สินทางปัญญาต่อไป นวัตกรรมและงานต่างๆ จะมีเงื่อนไขในการคุ้มครอง เช่น สิทธิบัตรการประดิษฐ์ จะต้องไม่เปิดเผยข้อมูลก่อนยื่นขอรับการคุ้มครอง มิฉะนั้น จะกลายเป็นสาธารณะ แต่ก็มีข้อยกเว้นว่าถ้าไปเปิดเผยข้อมูลในงานที่ทางราชการจัดขึ้น ไม่เกิน 1 ปี ให้มีสิทธิย้อนหลังไป ณ วันที่แสดง นอกจากนี้ ถ้าเป็นลิขสิทธิ์ แม้จะเปิดเผยข้อมูล ก็ยังได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย โดยไม่ต้องจดทะเบียน ผลิตภัณฑ์บางกระบวนการเป็นความลับทางการค้า เช่น การนำพืชที่คุณสมบัติพิเศษ มาใช้หรือเป็นส่วนผสมเพื่อแก้ปัญหาในทางเทคนิค ทำให้คุณภาพของผลิตภัณฑ์ดีขึ้น เป็นต้น งานที่ประดิษฐ์คิดค้นหรือสร้างสรรค์แล้ว นำเข้าสู่ระบบการคุ้มครอง โรงเรียนไม่จำเป็นต้องผลิตและขายเอง อาจจะบริหารจัดการทรัพย์สินทางปัญญาโดยการอนุญาตให้ผู้ประกอบการที่สนใจมาขออนุญาตใช้สิทธิ์ได้

ตัวอย่าง

โรงเรียนเฉลิมขวัญสตรี มีการนำพืชที่เป็นเส้นใยมาผสมเป็นเยื่อกระดาษ ทำให้มีคุณสมบัติเหนียวหรือยืดหยุ่นมากขึ้น และได้ค้นพืชหรือวิธีต่างๆ เพื่อให้สิ่งที่ประดิษฐ์คิดค้นมีคุณภาพดีขึ้น คือ การแก้ไขพันธุกรรมในเชิงเทคนิค หากทำได้ก็มีโอกาสเป็นสิ่งประดิษฐ์หรือกระบวนการที่อาจจะจดสิทธิบัตรการประดิษฐ์ได้ นอกจากนี้ ในการดำเนินการ หากได้มีการจดบันทึกไว้ เป็นเรื่องเป็นราวหรือเป็นเล่มก็จะได้รับการคุ้มครองในงานอันมีลิขสิทธิ์

